

HUQUQNI MUHOFAZA QILUVCHI ORGANLAR XODIMLARINING KASBGA FIDOIYLIGINI OSHIRISHDA PSIXOLOGIYANING O‘RNI

Shaharov Salohiddin

O‘zbekiston Respublikasi ichki ishlar vazirligi akademiyasi kursanti

Annotatsiya: Mazkur maqolada huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarining kasbiy faoliyatida fidoiylilik tushunchasi va uning psixologik asoslari tahlil qilinadi. Xodimlarning kasbga sadoqati, mas’uliyat hissi, stressga bardoshlilik hamda kasbiy motivatsiyasini shakllantirishda psixologiyaning o‘rni ochib beriladi. Shuningdek, psixologik tayyorgarlik, ruhiy barqarorlik va shaxsiy sifatlarning kasbiy samaradorlikka ta’siri yoritilib, amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: huquqni muhofaza qiluvchi organlar, kasbiy fidoiylilik, psixologiya, kasbiy motivatsiya, stress, ruhiy barqarorlik.

Аннотация: В данной статье анализируются понятие профессиональной преданности сотрудников правоохранительных органов и его психологические основы. Раскрывается роль психологии в формировании профессиональной преданности, чувства ответственности, стрессоустойчивости и профессиональной мотивации сотрудников. Также освещается влияние психологической подготовки, психической устойчивости и личностных качеств на профессиональную эффективность, а также даются практические рекомендации.

Ключевые слова: правоохранительные органы, профессиональная преданность, психология, профессиональная мотивация, стресс, психическая устойчивость

Abstract: This article analyzes the concept of professional dedication among law enforcement officers and its psychological foundations. The role of psychology in shaping professional commitment, a sense of responsibility, stress resistance, and professional motivation of employees is revealed. In addition, the impact of psychological training, mental stability, and personal qualities on professional effectiveness is discussed, and practical recommendations are provided.

Keywords: law enforcement agencies, professional dedication, psychology, professional motivation, stress, mental resilience

Jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish huquqni muhofaza qiluvchi organlar zimmasidagi eng muhim vazifalardan biridir. Ushbu vazifalarni samarali bajarish, avvalo, mazkur sohada faoliyat yuritayotgan xodimlarning kasbiy mahorati, ma'naviy-axloqiy qiyofasi va kasbga bo'lgan sadoqatiga bevosita bog'liqdir. Shu jihatdan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarining kasbga fidoiyligi masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy muammolardan biri hisoblanadi.

Kasbga fidoiylik faqat xizmat burchini bajarish bilan cheklanmaydi, balki xodimning kasbiy faoliyatga nisbatan ichki ehtiyoji, mas'uliyat hissi va ijtimoiy ahamiyatni anglash darajasi bilan belgilanadi. Ushbu jarayonda psixologiya muhim omil bo'lib, u xodimlarning ruhiy holatini barqarorlashtirish, stressli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish hamda kasbiy faoliyatga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kasbiy fidoiylik — bu xodimning o'z kasbiga sadoqat bilan yondashishi, shaxsiy manfaatlardan ustun qo'ygan holda xizmat vazifalarini vijdonan bajarishga intilishidir. Psixologik nuqtayi nazardan qaralganda, fidoiylik shaxsning ichki motivlari, qadriyatlari, ijtimoiy mas'uliyat hissi va kasbiy identifikatsiyasi bilan chambarchas bog'liq.

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlari faoliyati doimiy psixologik bosim, xavf va mas'uliyat bilan kechadi. Shuning uchun bu sohada fidoiylik faqat tashqi intizom bilan emas, balki ichki psixologik tayyorgarlik bilan ham mustahkamlanishi lozim. Psixologik jihatdan yetuk xodim xizmat vazifalarini bajarishda qat'iyatli, vazmin va adolatli bo'la oladi.

Psixologiya huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarining kasbiy faoliyatida bir necha muhim funksiyalarni bajaradi. Avvalo, psixologik bilimlar xodimlarning shaxsiy xususiyatlarini to'g'ri baholash, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash imkonini beradi. Bu esa kasbiy moslashuv va samarali faoliyatni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ikkinchidan, psixologik tayyorgarlik stressli va favqulodda vaziyatlarda xodimlarning ruhiy barqarorligini saqlashga yordam beradi. Huquqni muhofaza qilish faoliyatida keskin vaziyatlar, mojaro va xavf bilan to'qnash kelish holatlari tez-tez uchraydi. Bunday sharoitda psixologik tayyorgarligi yetarli bo'lgan xodim o'z hissiyotlarini nazorat qila oladi va vaziyatga mos qaror qabul qiladi.

Kasbiy fidoiylilikning shakllanishida motivatsiya muhim o‘rin tutadi. Psixologik motivatsiya xodimning kasbiy faoliyatga bo‘lgan ichki qiziqishi, o‘z ishining jamiyat uchun ahamiyatini anglash va o‘zini kasbda namoyon etish istagi bilan bog‘liqdir. Huquqni muhofaza qiluvchi organlarda xizmat qilayotgan xodimlar uchun ijtimoiy e‘tirof, adolat tamoyillariga sodiqlik va kasbiy g‘urur fidoiylilikni kuchaytiruvchi asosiy omillar hisoblanadi.

Psixologiya fanining yutuqlaridan foydalanish orqali xodimlarning ichki motivlarini qo‘llab-quvvatlash, ularning kasbiy qoniqishini oshirish mumkin. Bu esa xizmatga bo‘lgan munosabatni ijobiy tomonga o‘zgartirib, fidoiylilik darajasini oshiradi.

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlari faoliyatida stress doimiy hamroh hisoblanadi. Uzoq davom etgan stress emotsional charchash, befarqlik va kasbiy kuyishga olib kelishi mumkin. Psixologik yordam va profilaktika choralari stressning salbiy ta‘sirini kamaytirishga xizmat qiladi.

Psixologik treninglar, individual maslahatlar va emotsional holatni boshqarish ko‘nikmalarini shakllantirish orqali xodimlarning ruhiy salomatligini mustahkamlash mumkin. Bu esa ularning kasbiy samaradorligi va kasbga fidoiyligini oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarining kasbga fidoiyligini oshirishda psixologiya muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Psixologik tayyorgarlik, kasbiy motivatsiya va ruhiy barqarorlik xodimlarning samarali faoliyat yuritishini ta‘minlaydi. Psixologiya fanining yutuqlaridan keng foydalanish huquqni muhofaza qiluvchi organlarda xizmat sifatini oshirish, xodimlarning kasbiy sadoqatini mustahkamlash va jamiyatda qonun ustuvorligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva M.. Yuridik psixologiya. – Toshkent: Adolat, 2016.
2. Karimova V.. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
3. Xudoyqulov M.. Kasbiy psixologiya. – Toshkent: Fan, 2017.
4. To‘xtayev O.. Stress va ruhiy barqarorlik. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2015.
5. Usmonov N.. Boshqaruv psixologiyasi. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2019.
6. Jabborov A.. Huquqni muhofaza qilish organlari psixologiyasi. – Toshkent: Adolat, 2020.

